

PRÆMONITIO

IN VITAM S. MARCELLI EPISCOPI PARIENSIS.

Utrum revera Fortunatus, episcopus Pictaviensis, sequentem Vitam S. Marcelli, episcopi Parisiensis, necne, conscripserit, inter se eruditi dissentiant. Auctores Hist. Litt. Franc. illam abjudicant Fortunato nostro, atque alteri Fortunato Vercellensi attribuunt, de quo in præf. ad Vitam S. Hilarii sumus locuti. Hisce vero indictis sive conjecturis illi adducuntur: 1° quod Vitæ sanctorum conscriptæ a Fortunato Pictaviensi antistite, illum solum presbyterum, non episcopum nominant; ac si quando nominant, addunt Ecclesiæ nomen cui regendæ præfuit; 2° stylus quo conscripta est Vita S. Marcelli, simplicior magisque concisus videtur quam illa Fortunati; 3° Vita isthæc multis ante annis scripta est quam S. Germanus, episcopus Parisiensis, decederet; atque adeo non multo postquam in Gallias advenisset Fortunatus, cum is nondum gestis sanctorum conscribendis animum applicuisset. Nam ipse videtur serius ad gesta sanctorum colligenda et litteris consignanda accessisse, cum antea poesi impensius operam daret. Postremo Gregorius Turonensis mentionem faciens Vitæ hujusce lib. de Gloria Confess., c. 89, auctorem ejus non commemorat, cum tamen solempne eidem fuerit nomen amicissimi sui Fortunati ascribere, quoties setum ingenii ejus aliquem commemoraret. Ita cum Vitas S. Severini, episcopi Burdegalensis, S. Albini Andegavensis, et S. Germani, Parisiensis pontificis, commemorat, semper is Fortunati nomen adjecisse comperitur.

Sed alii contra sentiunt: ac Hadr. Valesius in'er cæteros in dissert. contra Launoium; Vossius, lib. II de Latinis Historicis, c. 22; Labbeus tom. II de Script. Ecclesiast.; Joan. Abernus Fabricius in Bibliotheca Lat. mediæ et infimæ ætatis; Joan. Molanus in Usuardi Martyr.; Cæsar Baronius in notis ad Martyr. Rom. et alii, eam propriam Fortunati ac genuinum setum esse confirmant.

Qua in re, ut et ipse aperiam quod sentio, momenta et conjecturæ quibus adducti supra citati auctores Hist. Litt. Vitam S. Marcelli nostro Fortunato abjudicant, non tanti esse videntur, quamobrem ita se habere rem judicemus. Nam 1° non multum interest utrum is qui titulum huic Vitæ præfixit, Fortunatum presbyterum, an etiam episcopum nominarit. Cæteroquin ex simili errore ac varietate plura alia, eaque germana Fortunati opera, in dubium revocari possent, aut etiam rejici, quod Fortunatum modo presbyterum, modo episcopum nominant; nec facilius fuerit quam nomen episcopi supponi pro nomine presbyteri, quem aliunde episcopum suisse constabat, suppresso Ecclesiæ cui præfuerat nomine ex negligentia aut imperitia amanuensium. Certe antiquus Codex, quem Mabillonius in manibus habuit, haud secus titulum in Vita S. Paterni (quam esse Fortunati nemo facile inficiabitur) præferebat his verbis: Incipit prologus Fortunati episcopi in Vita S. Paterni, etc. 2° Stylus non mihi alienus a stylo Fortunati esse videtur, ut ex Prologo præcipue legenti cuique ostenditur. Quamquam diversa tempora quibus Fortunatus Vitas sanctorum conscripsit quamdam vel in stylo varietatem potuerunt ingenerare. Quod vero aiunt Fortunatum nonnisi sero ad gesta sanctorum litteris consignanda accessisse, nonne idem Vitam S. Germani haud multo, ut videtur, post obitum S. Germani ipsius conscripsit, de qua mentionem facit Greg. Tur. lib. V Hist. Franc., c. 8? Quidni potuit igitur, adhuc supersitit Germano, ejus rogatu Vitam S. Marcelli episcopi Parisiensis contexere? Postremo non semper Gregor. Turon., quoties memorat Opera Fortunati, vel ejus nomen ascribit, quemadmodum in Vita S. Hilarii et S. Remigii ab eodem factum suo loco ostendimus.

Tanta vero Fortunati cum Germano conjuncta amicitia et necessitudo, scriptaque ad hunc ab illo poemata et litteræ, rix dubitare sinunt quin idem suavis Germani hanc S. Marcelli, antecessoris ipsius, Vitam elucubravit et ediderit. Quod si et Prologum Vitæ cum epistola quæ Fortunati Operibus præfigi solet conferas ex titulo ipso et sententiarum ordine, et umplitudine, ac structura verborum, ac perpetua illa Fortunati consuetudine in suis laudibus extenuandis, quam inter se utraq; convenienter intelligitur. Quin et tota in Vita reperias dicendi formas atque tropos famitiores Fortunato, et seriem in miraculis enarrandis ejus pene propriam, ut conferenti cum hac Vitas alias ab eodem scriptas innotescet. Quibus addit momentum quod in veteribus membranis legitur, teste Valesio. Nam ubi in quibusdam exemplaribus et apud Surium legitur in Prologo: Cur itaque, ut dictum est, inter Gallicanos cothurnos ita lip:ata vilitas plano pede, etc., in iis sic legitur: Cur itaque, ut dictum est, inter Gallicanos cothurnos ita Patavinitas [Corr. Itala Patavitalis] plano pede ire præsumat, etc. Quæ verba Fortunati patriam, a Patavio non longe disitam, aperte indicant. Quorifca in eam sententiam propende minimè illam a nostro Fortunato abjudicandam esse, ac propterea haud tribuendam alteri Fortunato Vercellensi, de quo quatuor miss. Martyrologia Ecclesiæ Parisiensis ad diem XIV. Julias, a P. Gerardo Dubois relata in Historia Ecclesiæ Parisiensis, lib. I, cap. 8. Edimus vero eam ut exstat apud Surium ad diem I Novembris.

VITA SANCTI MARCELLI.

PARIENSIS EPISCOPI.

PRÆFATIO AUCTORIS

AD S. GERMANUM PARIENSEM EPISCOPUM.

1. Domino sancto et meritis obtinentibus apostolico viro, in Christi charitate fundato, meo lumini præponendo, domino et dulci patri Germano papæ Fortunatus. Facundissima illustrium oratorum ingenia, sermonum flore variate distincta, et eloquii

A vernantibus pampinis obumbrata, solent sibi viles causas sterilemque materiam quærere, ut magna dicendo de minimis, videantur ostendere sui fluminis ubertatem; qui habentes intru se fontes eloquentiæ, de ipso sicco themate didicerunt undas haurire. Unde quidquid injungitur illis, carmine irriguo copiosius explicatur. Verum econtra quicunque angustæ intelligentiæ ariditate torrentur, nec habent

affluentiam inundantis eloquii, per quam vel aliquos A
refloere, vel suæ siccitatis possint inopiam tempe-
rare : tales non solum aliqua non per se dicere ap-
petunt, verum etiam si quid eis injunctum fuerit,
perhorrescunt, quoniam quantum doctis proloqui,
tantum indoctis utile sit tacere. Nam illi de parvis
magna disserere, isti de magnis nesciunt vel pauca
proferre. Et ideo quod ab aliis quaeritur, ab aliis
foruidatur. Sic belligator in armis damni esse de-
putat, si non possit integer invenire quod vincat.
Sed sicut fortis requirit unde ducat spolia, sic debilis
metuit ne ducatur in prædam; et quod acer in-
venire desiderat iners vel audire formidat.

2. Cujus exempli gratia cum ipse sterilis scientiæ
convenienter accuser, nec sit in me aliquid quod
venusti sermonis ornamenta commendet, quid tibi B
visum fuerit, Pater beatissime atque amantissime,
constanter admiror, ut de sanctissimi viri Marcelli
antistitis vita, nullo sine claudendâ, et de illa cœle-
sti lampade meæ aliquid dignum committeres scin-
tillæ: cum ego pauper ingenio, et ille dives sit
merito: ego humilis sermone et ille sit egregius
mercede; præsertim cum vobis multorum pruden-
tium fanosæ abundantia sufficiat eloquentia, Gal-
lico Gallicana, et quadratis juncturis verba trutinata
procedant. Qui si velint, sermone possint depingere
quidquid animus figuraverit: apud quos ipsum lo-
qui dictare sit, et quæ vix corde concipitur, mox
in pagina res formetur. Cur itaque, ut dictum est,
inter Gallicanos cothurnos, ita lippata vilitas plano
pede ire præsumat, ad quorum comparationem, vel
inter rosas et lilia, nostræ linguæ vilis salivunca
respirat? Accedit etiam ad difficultatem ingenii im-
pediti res altera, quod de actibus beati Marcelli plu-
rima sunt invisenda, temporum vetustate subrepta,
nec facile memoria recolitur quod annositas numerosa
fraudavit: quoniam quidquid in libris non fligitur,
vento oblivionis aufertur. Pauca quidem de ejus
gestis felicibus sunt ad nos:ra tempora relatione vi-
vente perducta, ne in totum, quod sui amatores in
posterum quaerent, periret; quia etsi sancta mem-
bra jamdudum sepulcro sunt condita, non tamen
miracula sunt sepulta: quæ tanto clariora sunt,
quanto plus memoria vivere meruere non scripta;
quoniam licet non tenerentur in pagina, fixa sunt in
cordis membrana.

3. Unde inter hæc difficilia dubito quo convertar,
utrum vel digitos præparem ad scribendum, cum
dictare lingua formidet. Sed differre non licet quod
Pater injungit, cum secum magis ipse pugnet qui
tibi repugnat; præsertim qui ut obedire me doceas
et quod sustinere non valeo libenter imponis. Ma-
jor enim devotio in re difficili comprobatur. Deni-
que ibi plenus est affectus ubi, etsi virtus non tolerat,
tamen animus non recusat; et ego magis hic
venerer quod charitas non leviter exigit, sed aud-

* S. Marcellus, natus Lutetia Parisiorum, succes-
sit Prudentio in sede Parisiensi. Licet de tempore
ejus pontificatus nihil certi statui possit, conjicit ta-

cler extorquet. Denique ex hac parte mihi ipsi con-
veniat perficere, quia qui minora vituperat, ducere
ad majora festinat. Quibus suggestis volueram hoc
opus aliorum lingua nitescere potius quam nostra
sordere. Sed quod primi differunt, vel ultimi prose-
quantur; quod cum displicere videatur eloquio, pla-
cere videtur ex voto.

VITA.

4. Beatissimus igitur Marcellus antistes, natus
Parisii, sed civis paradisi: in terris humilis, erectus
in cœlis; mediocris parentibus, sed meritis celsus.
Cui hoc fuit nobilitatis insigne lumen, Christo sine
culpa servire. Non de generis intumescens superbia,
sed habens de moribus ornamenta, nec sumens de
parentali laude jactantiam, sed gratiam possidens in
virtutis exemplum: intra se suos thesauros reitens,
Deum mundo corde complectens. Sed cum Christo
pauper iste regnavit, qui in humilitatis conversatione,
in charitatis ubertate, in castitatis lumine, in jeju-
niorum pinguedine ita se totum cœlesti tradidit di-
sciplinæ, ut ab ipsa infantia maturus accederet, et
positus in corpore, quasi nihil de carne portaret.
Illic itaque nobilissima institutione succinctus, et
venerandis operibus pene prius sacerdos quam cle-
ricus, jamdudum dignus qui susciperet dignitatem,
antea paratus ad id quod erat sine mora futurus:
calcata pompa mundi vel criminibus, cum divinis
armis initiatus accingeretur ad spem felicem, pili-
mam de hoste publico relaturus, in militia Christi
exercitando [*Fortis*, exercitanda] lector effectus est,
ac seipsum templo Christi primitus offerens, velut
Abel sacrificium, hostia victæ carnis et puræ mentis
exceptus est.

5. Qui clarior mercede quam nomine, et merito
major quam gradu, sine offenculo suum gerens of-
ficium, cœpit in milite crescere, quod accepit a rege.
Cujus occultæ diutius, velut vitis palmites, cœperunt
fructificare virtutes: nec pertulit in eo sua dona ab-
condi, qui quod desursum venerat adeo humiliter
eum videbat amplecti. Denique cum clericali tiro-
cinio celaretur, miraculis proditur, et signis cœle-
stibus illustratur. Quadam vice accessit ad officinam
fabrilem: qui despectus ab artifice, cogitur ut extra-
ctam ferri de ardenti camino massam candentem
manu sua attolleret, et quanti esset ponderis enar-
raret. Tunc vir beatissimus, non ignarus totum de
Christo præsumere, et quanta virtutis causa sit in
rebus non turpibus obedire, mox supposita manu
ferrum altius elevavit, dicens: De calore calet, sed
novam pondera habet. Quod postea tantum ad state-
ram inventum est, quantum ejus vox librata præ-
dixerat. Sic in una specie duplex miraculum pro-
pagavit, ne eam foci calor exureret, nec ferri pon-
dere fefellissent. Nam defæcatis vitibus in se libidinis
vaporem non habuit, qui tam libere ignis incendia
sine ustione evasit. Nam ut elementi ignem viaceret,

men P. Gerardus Dubois, loco superius citato, quod
is incidit in tempora Theodosii senioris; ita ut
idem S. Marcellus æqualis sit S. Martino Turonensi.

ante flammam carnis exstinxit; et ut in ipsa pensa A non falleret, probavit ferrum pondere.

6. Deinde in religionis ordine subdiaconus effectus est. Itaque cum subdiaconali ministerio fungeretur, in die Epiphaniarum hauriens aquam de fluvio * Sequana dum beato Prudentio episcopo manibus abluentis offerret, mutatis elementis, vini sapor inventus est. Quo viso obstupescens pontifex, jussit ex ipso urceo in calicem sacrum fundi: unde universus populus, missa celebrata, ad communionem accepit, et ipsum vas cum ad plebis multitudinem suffecisset, ac si non tactum et integrum, sic plenam permansit. Cujus vini mystico beneficio postea multi infirmi sanati sunt. Ecce virum sanctissimum, qui undam sumens a flumine, vina effudit in calicem. Sed unde tam nova miracula, unde [Forte, et dum] portaret aquam, quodammodo quasi uvae exprimeret, nasceretur illi palme in palma? Vere beatum Marcellum, summa veneratione colendum! in cujus manibus uno eodemque momento floruit vindemia, et torculata sunt vina. Videmus non uno in loco beneficia divina concludi, dum quod præcessit Dominus in Galilæa, ille successit in Gallia. Ibi ad nuptialem mensam Christus aquas vertit in vina (Joan. 11), hic quæ ad mensam Christi sufficerent, nova vina sumpsit altare. Illud præcessit tempore, hoc honore. Nam tunc quod dederunt sex hydræ, hic unum et modicum vas explevit. Sed tunc effecit, ut se Dominus proderet, ut [Forte add. hi.] famulum non celaret.

7. Veniamus ad illud miraculum, secundum ordinem, non honore. Itaque cum vir sanctissimus quadam vice ex sui officii servitute, aquam manibus venerabili episcopo porrexisset, mox inde balsama cœperunt fragrare; et dum unda curreret, visa sunt chrysmata respirare, ut pene pontifex crederet suas manus magis ungere quam lavare, et alteras aquas quæreret ut priores undas ablueret. Quo viso, sacerdos venerabiliter obstupescens, Deo gratias de comperto munere retulit, et beato Marcello reverentiam in religione servavit, dum eum non talem qui serviret, sed potius qui serviretur, agnovit. Unde quis tantum subdiaconum admiraretur condigne, in cujus dextera ex aqua fiebant vina et balsama, et undarum pallor aut in ruborem conversus est, aut odorem? Jam tunc illis præfigurabatur indicium futurum pontifex, qui dignus esset chrysmata tractare. Sed cum adhuc subdiaconus hausisset chrysmata de flumine, merito dignus erat ut factus sacerdos hoc sacrificaret in fonte.

8. Illud quoque mysterium reticere non debet quod proficit auditori, quia de paucis quæ memoria

recoluntur, quidquid dictum non fuerit, aut invideri creditur, aut contemni. Igitur quidam clericus, Minutius nomine, annorum circiter decem, propter suavissimæ vocis tintinnabulum, et dulcedinis organum de fauce prolatum, quia contingebat animos populi delectari, cum repercussa in auribus, solita et auribus blandiri: jussus est ab archidiacono tenerritate melliflua decantare. Quo facto, præcepit ipsum puerum episcopus flagellari ob hoc, quia alterum jusserat ipse cantare. Itaque dum clericus cæditur, episcopus lingua damnatur. Mox enim ut clamor vapulantis in aurem sonuit, vox ejus ab ore discessit, et novo prædone sonum captivavit pontificis vox infantis. Sed si causa facti requiritur, cur contigerit invenitur. Denique qui puerum cantare prohibuit, pertulit vocis dispendia, quia vocibus invidabat. Cui ergo non nocet invidia, si episcopo non pepercit vindicta? ^b Unde quod quis in altero videre non cupit, non habebit; imo hoc sibi perdit quod alios habere non optat. Omnis enim qui alteri lapsus parat, jam cecidit, et antequam inducat in laqueum, tenetur ipse captivante peccato ligatus. Tum magis si proficere volumus, aliorum profectus nostros esse credamus. Itaque eidem sacerdos per triduum, etsi ambulabat per compita, tamen jacebat lingua sepulta. Non enim sonus poterat repercussa palati camera resultare, nec intra septem dentium vox lingua rotante disponi: sed totum quod perdiderat, ore muto prodebat. Tunc beatus Marcellus his verbis appellat pontificem: Licet intelligam, pastor bone, tibi talem casum de culpa venire, tamen quidquid vis, in nomine Domini sermone prorumpe. His dictis, adhuc beati Marcelli sermoolvebatur in ore, et jam quod imperaverat, obediebat. Deinde antequam iste explicaret, ille respondit, dicens: Vos mihi hoc fecistis, quorum jussio fuit ut alter cantaret quam ego præceperam. Et dum ista loquitur, amissæ vocis gratia reformatur. O meritum subdiaconi, qui vocem restituit sacerdoti, et versa vice, quod accipere debuit, hoc indulsit: qui debiles fauces armavit eloquio, et in ore alterius fudit verba per verbum. Quid diutius protraham? Semper tacuisset episcopus, si nunquam requisisset Marcellus. Vere dignus beati Marcelli sermo, ut gregem Domini regeret, qui dedit pastori salutem.

9. Operæ pretium credimus etiam in paginis hæc texere quæ multis sunt infixæ sub corde. Quia etsi de re terribili in relatione metus est, in ædificatione sit fructus. Porro autem cum beatus Marcellus, quod semper possedit moribus, esset pontifex ordinatus, quam dignitatem sibi reputabat magis oneris, tunc quidam de populo, dum vellet ad communionem ae-

* Sequana notissimus Galliarum fluvius, qui Parisios aluit, de quo alibi Fortunatus scribens ad Druconem diac., lib. III, cap. 33, inquit:

Nos maris Oceani tumidum circumfuit æquor.

Te quoque Parisius, chare sodalis, habet:

Sequana te retinet, nos vada Britannica cingit, etc.

^b Ms. Cod. sic habet: Unde quisquis in altero vi-

dere non cupit, non habebit imo hoc sibi quod alios habere non optat.

* Eadem loquendi forma utitur Fortunatus in Vita S. Hilarii I. 2, n. 10., et lib. IV Vitæ S. Martini. Leges quæ adnotavimus ad Vitam S. Hilarii loco citato.

cedere, manibus retro ligatis, non poterat ad altare A pertingere; sed cum omnes transiret, quasi meta cepit stare, ut videretur non ad communicandum, sed ad numerandum populum advenisse. Quem conspicuus pontifex interrogavit quid fecerit. Respondit se peccasse. *Cujus confessionem agnoscens, dixit ei: Veni, accede, et ultra non pecces. Qua jussione absolutus, ad communionem accessit duplici beneficio muneratus, de præterita culpa veniam consecutus, de futura vita correctus. Quanta huic erat in sanctæ Trinitatis æqualitate fiducia, cujus mens sic libera, per singula verba proferebat miracula? Sed licet satis fuerit religati catenas sermone dissolvere, tamen plus est laudabile quod in Christi amore visus est peccata donare.*

10. Exsequamur et illud triumphale mysterium, B quod, cum sit ultimum ordine, anteponitur in virtute. Matrona quædam, prosapia quidem nobilis, opinione vilis, malo maculans crimine quod fulgebat ex genere, postquam dies fugitivæ vitæ, rapta luce, conclusit, ad tumulum, pompa comitante, sed non profutura, processit. Quo condita, horresco referens hoc contigisse post funera, quia duplex nascitur lamentatio de defuncta. Ergo ad consumendum ejus cadaver, cepit serpens immanissimus frequentare, et ut dicam clarius, mulieri, cujus membra bestia devorabat, ipse draco factus est sepultura. Sic infelices exsequias serpentinus bajulus impendebat, ut post mortem quiescere cadaveri non liceret: et cui vitæ finis in uno loco jacere concesserat, semper mutabatur in pœna. Ocaum execrabilem, et valde timendum! Mulier quæ C conjugii integritatem non servavit in mundo, integra non meruit jacere in sepulcro. Nam serpens, qui viventem in crimine traxerat, adhuc in cadaver desæviebat. Tunc ex ejus familia qui in civitate manebant, audientes strepitum, et pariter concurrentes, viderunt ingentem belluam de tumulosis anfractibus exeuntem, et vasta mole cadaver flagellante labentem. Quo nimis perterriti homines de suis sedibus

* Etsi auctor Vitæ hoc loco nihil commemorat aut clavium potestatem, qua S. Marcellus reum hominem absolverit, aut graves pœnitentiæ labores, quos exegerit juxta perpetuam Ecclesiæ disciplinam, hæc tamen universim comprehendisse videtur hisce verbis: *Cujus confessionem agnoscens, etc.*, ut non antea illum relaxasse dicendus sit et invitasse, quo eucharisticæ mensæ particeps fieret, quam quibus teneretur criminibus, et quomodo esset affectus animo, agnovisset, sive publice ejus audita confessione, sive privatim. Ita de Ambrosio refert Paulinus, ejus Vitæ auctor. *Quod quotiescunque illi aliquis ob percipiendam pœnitentiam lapsus suos confessus esset, ita sebat, ut et illum flere compelleret. Causas autem criminum quæ illi constebatur, nulli nisi Domino soli, apud quem intercedebat, loquebatur: bonum relinquens exemplum posteris sacerdotibus, ut intercessores apud Deum magis sint quam accusatores apud homines. Nam et secundum Apostolum circa hujusmodi hominem confirmanda charitas est, quia ipse sui accusator est, nec expectat accusatorem, sed prævenit; ut collidendo suum alleveret ipse delictum, nec habeat quod adversarius criminetur. Ut autem potest subdit: Nam et ipsi pœnitenti non sufficit sola confessio, nisi subsequatur emendatio facti,*

migraverunt. Hoc cognito, beatus Marcellus, intelligens de hoste triumphum acquirere, collecta plebe, de civitate progreditur, et relictis civibus, in prospectu populi solus, Christo duce, ad locum pugnaturus accessit: et cum coluber de sylva rediret ad tumulum, obviantes se invicem, dante orationem beato Marcello, ille capite supplicii cepit veniam blandiente cauda precari. Tunc beatus Marcellus caput ejus baculo ter percutiens, misso in cervicem serpentis ^b orario, triumphum suum ante civium oculos extraherat. Sic in spiritali theatro spectante, solus cum dracone pugnavit. Hinc confortatus populus, cucurrit ad episcopum, cupiens hostem suum videre captivum. Tunc præcedente pontifice, bestiam fere tribus millibus omnes prosecuti sunt, reddentes gratias Domino, et solventes exsequias inimico. Deinde increpans eum beatus Marcellus, dixit: Ab hac die aut deserta tene, aut in mare te demerge. Mox dimissa bellua, nulla ejus ulterius indicia sunt inventa. Ecce propugnaculum patriæ in uno consistere sacerdote, qui fragili baculo fortius hostem edomuit quam si ballistæ transissent, nam sagittatus repercutere poterat, nisi vinceret res divina. O virum sanctissimum, in cujus levi baculo virtutis est pondus ostensum, cujus molles digiti fuerunt catena serpentis. Sic inimicum publicum vicrunt arma privata, plaudit in unius præda generalis victoria. Si sanctorum virorum ex factis merita conferantur; miretur Marcellum Galia, dum Roma Sylvestrum; nisi hoc distat in opere, quod ^c draconem sigillavit ille, iste jactavit. Sed quis ejus valeat miracula per singula sermone comprehendere, vel voce proferre quanta ille fecerit et celaverit, cum ea scripta sunt quæ de ipso, teste populo, claruerunt? ^d His namque operibus sanctissimus Marcellus semper intentus, conversatione clarus, consummatione præcipuus, beatitudine gloriosus, remuneratione ditatus, cum Domino perpetuo regnaturus, vincens mundi

ut pœnitens non faciat pœnitendam, humiliet etiam animam suam, sicut David sanctus, qui postquam audivit a propheta, *Dimissum est peccatum tuum, humilior factus est in emendatio et peccati, ita ut cinerem sicut panem manducaret, et potum suum cum fletu misceret.* Certe reus ille, de quo hic Fortunatus, clavium potestatem, tanquam sibi necessariam, in beato Marcello agnovisse, hinc satis potest intelligi quod publico in conventu, se crimine obstrictum prælitens, pontifici suo, vincium manibus, semel ultro obtulerit, ut que solvendum.

^b Orarium accipitur pro sudario aut linteolo, quos abstergitur. Ita S. Hieronymus in epistola ad Nepotianum. S. Ambrosius, et alii, quos legere est apud Dufre. in Gloss. Item orarium est stola sacerdotis; de qua item apud Dufres.

^c De hoc dracone, qui venenato spiritu plures occidebat, a beato Sylvestro in antrum recluso, lege in Vita ejusdem, a Simone Meta, tyrante concepit cap. 8. Exstat illa apud Surium ad diem ult. Decembr.

^d Hæc Vita S. Marcelli videtur a Fortunato conscripta fuisse, ut in Ecclesia Parisiensi ad sacra officia recitaretur, quomodo de compendio Vitæ S. Remigii ab eodem factum diximus suo loco.

contagium, mundus migravit ad Christum die Ka- A Christo : cui est honor et gloria, et virtus et potestas tendarum Novembrium, regnante Domino nostro Jesu per cuncta saeculorum saecula. Amen.

PRÆMONITIO

IN VITAM S. LEOBINI EPISCOPI CARNOTENSIS.

Vitam S. Leobini, episcopi Carnotensis, tribuunt Fortunato Launois, Valerius et alii; abjudicant vero auctores *Histor. Litt. Franc. et alii passim. Labbeus incerti auctoris esse eandem affirmat. Stylus quidem quo Vita isthæc conscripta est a stylo Fortunati nostri non plane dissimilis videtur, at nullum aliud præterea argumentum suppedit quo illam Fortunato ascribamus. Si is eam concinnavit, forte ad preces Pappoli episcopi Carnotensis eandem elucubravit, qui illam Ecclesiam rexit ab anno 567 usque ad annum 594; quomodo et Vitam S. Amanthii, episcopi Ruthenensis, ad preces pontificis ejusdem Ecclesie videtur conscripsisse, uti in notis ad illam animadvertimus. Videtur autem eadem conscripta fuisse ut illa in Ecclesia quotannis, uti in notis ad illam animadvertimus. Videtur autem eadem conscripta fuisse ut illa in Ecclesia quotannis, uti in notis ad illam animadvertimus. Videtur autem eadem conscripta fuisse ut illa in Ecclesia quotannis, uti in notis ad illam animadvertimus. Videtur autem eadem conscripta fuisse ut illa in Ecclesia quotannis, uti in notis ad illam animadvertimus. Videtur autem eadem conscripta fuisse ut illa in Ecclesia quotannis, uti in notis ad illam animadvertimus.*

VITA SANCTI LEOBINI

EPISCOPI CARNOTENSIS.

1. Igitur beatissimus ^a Leobinus [saint Lubin] B instantiam sedulum dividebat officium. His quippe Pictavorum urbis indigena, dignis ortus parentibus tuit; quibus tantæ humilitatis devotione se subdidit, ut in pueritia primævæ ætatis positus per hoc diceretur meritis approbatus. Hic bonæ indolis in adolescentia florens, discendarum litterarum amor ejus versabatur in pectore, ut sancti Spiritus gratia quasi cælesti nube circumdatus, dum boves servaret in pascuis, contigit, ut Noidgelinsem monachum sibi obvium deprecaretur sibi litteras discendas scribere. Qui cum non haberet codicis aut tabularum supplementum, prout potuit, apices in cingulo scripsit. Quod utique præsagium divinæ pietatis mysterio actum credimus, ut qui multis erat profuturus ad exemplum castitatis, ipse cælibatus zona circumdatus, candoris instar fragrantis lili, circa renes haberet cingulum litteris inscriptum veritatis. Postea vero cum pater hujusmodi aviditatem discendi in filio comperisset, litterarum lineas in tabulis fieri decrevit; cui tantum exinde processit studium, ut utrumque pariter ageret, videlicet ut laborationi inisteret, et lectioni operam daret, sic inter colendi

duobus præfigurabatur actibus, ut per agriculturæ opus obedientia strenuus futurus indicaretur monachus, et per discendi studium venturus præpararetur episcopus, per fidei corda, vomere disciplinæ exarata, saturus divini verbi semina.

2. Nec multo post aliquatenus scientiæ prærogativa illustratus in quodam monasterio pie susceptus, coma capitis detonsus efficitur ^b monachus: cui obedientiæ humilitate cellarium creditum, et temperandarum cursus horarum et vigiliarum diligentia committitur. Qua occupatione detentus, per diem se lectioni vacare non posse comperiens, declinantibus ad dormiendum monachis pernoctabat intente, ut disceret normam justitiæ. Qui cum assiduitatem lectionis fratribus novisset onerosam, nolens horum murmur verti in tumultum, fenestræ, quæ oculis fratrum patula erat, velum opposuit, ut lumen eis redderet subobscurum, et ipse lectionis caperet incrementum.

3. Quidam autem diaconus illustris nomine ^c Nileffus, cognoscens eum velle adire beatum ^d Avitum, fuisse de quo idem Gregor. Tur. lib. iii Hist., cap. 6, enarrat, quod Miciacense monasterium adhuc regeret quo tempore Clodomerus, rex Francorum, adversus Godomarum, regem Burgundiæ, infelici exitu decertavit ad an. 524: dolo quippe oppressus perit. Fatetur tamen hæc minime stare posse cum iis quæ hic de Avito narrantur in Vita S. Leobini, cum hoc ipso tempore quo illud inter Francos et Burgundiones bellum gerebatur, a Perticensi solitudine non videatur is accessisse. At cf. Mabillonius, sæcul. i Be. ed., pag. 613, post Baronium, duos Avitos, monasterii Miciacensis monachos, censet esse distinguendos, alterum presbyterum et eremitam, quæ postea Pertensis sive Perticensis abbas fuit; alterum vero Miciacensis monasterii abbatem: cui sententiæ Mabillonii addunt momentum quæ hic de Avito Perticensis abba et monachantur. Lege eundem Mabillonium ad laudatum locum, ubi sententiæ suam ex Adonis Martyrologio confirmat.

^a S. Leobinus in sede Carnotensi successit Ætherio an. 544 (ut ostendit Cointius ad hunc an., n. 91) et decessit ad an. 555, ex eodem Cointio.

^b Cointius refert Leobinum monasticam vitam amplexum fuisse ad an. 512, quem legesis ad hunc an. n. 7.

^c Labbeus pro Nileffo legendum esse suspicatur Carilephum; sed adversantur (ait Cointius ad an. 520, num. 18) Acta Carilephi, qui una cum S. Avito recesserat in cœnobium Miciacense, adhuc regente illud monasterium Maximino abbate; id est multis ante annis quam Leobinus in Segaloniæ ad Avitum se conferret.

^d Hic idem Avitus esse videtur, de quo Gregor. Turon. in libro de Gloria Confess., cap. 99, sic scribit: *Avitus abbas Carnoteni pagi, quem Pertensem vocant, sæptus imminere dissolutionem sui corporis. Spiritu sancto revelante, prædixit, etc.* Quem quidem Avitum idem Cointius, ad an. 520, putat illum